Iranian Journal of Rehabilitation Research in Nursing Original Article

Autumn 2024, Volume 11, Issue 1 10.22034/IJRN.11.1.4

The Role of Personality Characteristics in Predicting Corona Anxiety in Vaccinated People

Fatemeh Barkhordari[1], Parenaz Banisi[2*], Leili Barimnejad[1], Shima Haghani[1], Ghanbarali Delfan Azari[3]

1- Nursing Care Research Center, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
2- Associate Professor, Department of Educational Management, West Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Membership of Health and Industry Research Center, West Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran).
3- Lecturer, Department of Educational Management, West Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

***Corresponding Author:** Parenaz Banisi, Associate Professor, Department of Educational Management, West Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Membership of Health and Industry Research Center, West Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran)
Email: parenazbanisi2017@gmail.com

Received: 2022/12/15 Accepted: 2023/02/24

Abstract

Introduction: The coronavirus caused much anxiety, and it seems that personality characteristics play an influential role in anxiety. As a result, this study aimed to determine the role of personality characteristics in predicting corona anxiety in vaccinated people.

Methods: This was a cross-sectional correlational study. The research population was vaccinated people referred to the Payambar Azam Complex vaccination centre of the Islamic Azad University of West Tehran Branch in the autumn of 2021. In this research, among the people receiving the second dose of the Corona vaccine based on G Power software, 400 people were selected by simple random sampling method. Data were collected using demographic information form, corona anxiety scale, and personality characteristics inventory. The data were then analyzed using Pearson correlation coefficients and multiple regression with an enter model in SPSS-26 software.

Results: The findings showed that neuroticism and extroversion had a positive and significant relationship with Corona anxiety in vaccinated people, and agreeableness, openness, and conscientiousness had a negative and significant relationship with Corona anxiety in them ($P<0.01$). Also, the personality characteristics significantly predicted 39.4% of the changes in Corona anxiety in vaccinated people ($P<0.001$).

Conclusions: This study's results highlight the practical implications of understanding the role of personality characteristics in predicting Coronavirus anxiety in vaccinated individuals. This knowledge empowers us to plan and implement targeted interventions to reduce Coronavirus anxiety based on individual personality traits.

Keywords: Personality, Corona Anxiety, Vaccinated.

[Downloaded from ijrn.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]

نشریه پژوهش توانبخشی در پرستاری
مقاله پژوهشی
پاییز ۱۴۰۳، دوره ۱۱، شماره ۱
10.22034/IJRN.11.1.4

نقش ویژگی‌های شخصیتی در پیش‌بینی اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده

فاطمه برخورداری[۱]، پریناز بنیسی[۲*]، لیلی بریم‌نژاد[۱]، شیما حقانی[۱]، قنبرعلی دلفان آذری[۳]

۱- مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۲- دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (عضو مرکز تحقیقات صنعت و سلامت، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران).
۳- مدرس، گروه مدیریت آموزشی، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

***نویسنده مسئول:** پریناز بنیسی، دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (عضو مرکز تحقیقات صنعت و سلامت، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران).
ایمیل: parenazbanisi2017@gmail.com

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۹/۲۴ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۵

چکیده

مقدمه: کروناویروس باعث ایجاد اضطراب زیادی شد و به نظر می‌رسد که ویژگی‌های شخصیتی نقش موثری در اضطراب داشته باشند. در نتیجه، هدف این مطالعه تعیین نقش ویژگی‌های شخصیتی در پیش‌بینی اضطراب کرونا در افراد واکسینه شده بود.

روش کار: این مطالعه مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش افراد واکسینه‌شده مراجعه‌کننده به مرکز واکسیناسیون مجتمع پیامبر اعظم (ص) دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب در پاییز سال ۱۴۰۰ بودند. در این پژوهش، از میان افراد دریافت‌کننده دوز دوم واکسن کرونا بر اساس نرم‌افزار G Power تعداد ۴۰۰ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. داده‌ها با فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی، مقیاس اضطراب کرونا و سیاهه ویژگی‌های شخصیتی جمع‌آوری و با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل همزمان در نرم‌افزار SPSS-26 تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که روان‌نژندی و برون‌گرایی با اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده رابطه مثبت و معنی‌دار و سازگاری، دلپذیربودن، وظیفه‌شناسی با اضطراب کرونا در آنان رابطه منفی و معنی‌دار داشتند ($P<۰/۰۱$). همچنین، ویژگی‌های شخصیتی به‌طورمعنی‌داری توانستند ۳۹/۴ درصد از تغییرات اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده را پیش‌بینی کنند ($P<۰/۰۰۱$).

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه حاکی از نقش موثر ویژگی‌های شخصیتی در پیش‌بینی اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده بود. در نتیجه، برنامه‌ریزی برای کاهش اضطراب کرونا افراد واکسینه‌شده از طریق ویژگی‌های شخصیتی ضروری است.

کلیدواژه‌ها: شخصیت، اضطراب کرونا، واکسینه‌شده.

مقدمه

در روزهای پایان سال ۲۰۱۹ میلادی نوع جدیدی از کروناویروس با همه‌گیری بالا در انسان با علائمی مانند تب، سرفه و مشکلات تنفسی شیوع یافت [۱]. بیماری کروناویروس که در دسامبر ۲۰۱۹ در ووهان چین شناسایی شد و سازمان جهانی بهداشت در ۱۱ مارس ۲۰۲۰ آن را تحت عنوان پاندمی کووید-۱۹ نامید، برای مدتی اضطراب زیادی به همه انسان‌ها وارد کرد [۲]. عدم وجود واکسن یا درمانی برای آن سبب افزایش تأکید بر انجام رفتارهای پیشگیرانه مانند شستن مکرر دست‌ها و زدن ماسک و قرنطینه‌های سخت‌گیرانه شد [۳]. اضطراب ناشی از کروناویروس، اضطراب کرونا نامیده شد و همه اضطراب‌ها باعث تضعیف سیستم ایمنی بدن و آسیب‌پذیری بیشتر در برابر بیماری‌ها می‌شوند [۴]. اضطراب، احساس‌های مبهم و پاسخ‌های ترس‌آور به محرک‌های داخلی و خارجی است [۵].

[Downloaded from ijrn.ir on 2026-11-01]
[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]

اضطراب کرونا، اضطراب ناشی از مبتلاشدن به کروناویروس می‌باشد [۶]. کووید-۱۹ به دلیل شیوع و مرگ‌ومیر بالا، ناشناخته‌بودن و ایجاد ابهام شناختی در کنار عدم یافتن دارویی مناسب برای آن باعث ایجاد اضطراب زیادی شد [۷]. این اضطراب در نتیجه ترس از بیماری و مبتلاشدن به آن، ترس از مرگ، انتشار شایعه‌ها و خبرهای غلط، تداخل در فعالیت‌های روزمره، مقررات منع رفت‌وآمدها، کاهش روابط اجتماعی و غیره ایجاد می‌شود [۸].

یکی از عوامل احتمالی موثر در اضطراب کرونا، ویژگی‌های شخصیتی است [۹] که الگوهایی از افکار، اعمال، احساس‌ها، باورها و فعالیت‌هایی را منعکس می‌کند که در طی زمان و موقعیت‌ها تقریبا ثابت و پایدار هستند [۱۰]. شخصیت مجموعه ویژگی‌های نسبتاً ثابت، صفات روانشناختی، سازوکارهای سازمان‌یافته و ویژگی‌های متمایزکننده یک فرد از سایر افراد است [۱۱]. یکی از بانفوذترین و مهم‌ترین مدل‌های ویژگی‌های شخصیتی، مدل Costa & McCrae است که بر اساس آن پنج ویژگی شخصیتی شامل روان‌نژندی، برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن، وظیفه‌شناسی وجود دارد [۱۲]. روان‌نژندی به گرایش فرد برای تجربه اضطراب، تنش، ترحم‌جویی، کینه‌توزی، تکانش‌ورزی، افسردگی و عزت‌نفس پایین، برون‌گرایی به تمایل فرد برای مثبت‌اندیشی، ابراز وجود، معاشرتی‌بودن، هیجان‌خواهی، جرأت‌طلبی، پرانرژی بودن و صمیمیت، سازگاری به گرایش فرد برای بخشندگی، مهربانی، سخاوت، همدلی، نوع‌دوستی و اعتمادورزی، دلپذیربودن به تمایل فرد برای کنجکاوی، عشق به هنر، زیبادوستی، هنرمندی، انعطاف‌پذیری و خردورزی و وظیفه‌شناسی به گرایش فرد برای نظم، منطق، کارآمدی، قابلیت اعتماد، خودنظم‌بخشی و پیشرفت‌مداری اشاره دارد [۱۳]. افراد روان‌نژند مستعد داشتن عقاید غیرمنطقی هستند و کمتر قادر به کنترل تکانش‌های خود می‌باشند. افراد برون‌گرا در گروه‌های بزرگ و گردهم‌آیی‌ها شرکت می‌کنند و برای پذیرش عقاید سیاسی، اجتماعی و اخلاقی جدید آماده هستند. افراد سازگار نسبت به دیگران همدردی می‌کنند و علاقه‌مند هستند که به دیگران کمک نمایند. افراد دلپذیر درباره دنیای درونی و بیرونی کنجکاو هستند و عقاید جدید و ارزش‌های غیرمتعارف را می‌پذیرند. افراد وظیفه‌شناس افرادی هدفمند، بااراده، مصمم، دقیق، خوش‌قول و مطمئن هستند و در زندگی به موفقیت تحصیلی و شغلی دست می‌یابند [۱۴].

پژوهش‌های اندکی درباره رابطه ویژگی‌های شخصیتی و اضطراب کرونا انجام‌شده، گاهی نتایج پژوهش‌ها متفاوت و پژوهشی در این زمینه بر روی افراد واکسینه‌شده انجام نشده است. نتایج پژوهش Eroglu و همکاران نشان داد که روان‌نژندی با ترس از کووید-۱۹ رابطه معنی‌دار مثبت و وظیفه‌شناسی با آن رابطه معنی‌دار منفی داشت و سایر ویژگی‌های شخصیتی یعنی برون‌گرایی، سازگاری و دلپذیربودن با آن رابطه معنی‌داری نداشتند [۱۵]. Kumar و Tankha ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که روان‌نژندی با نگرانی جسمی اضطراب کرونا رابطه مثبت و معنی‌دار و برون‌گرایی، سازگاری و وظیفه‌شناسی با نگرانی جسمی اضطراب کرونا رابطه منفی و معنی‌دار داشت، اما دلپذیربون با آن رابطه معنی‌داری نداشت [۹]. در پژوهشی دیگر Aschwanden و همکاران گزارش کردند که روان‌نژندی با نگرانی بیشتر درباره بیماری کروناویروس و برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی با نگرانی کمتر درباره بیماری کروناویروس مرتبط بود، اما بین سازگاری و دلپذیربودن با آن رابطه معنی‌داری یافت نشد [۱۶]. همچنین، نتایج پژوهش SeyyedNoori و همکاران نشان داد که روان‌نژندی با اضطراب کووید-۱۹ رابطه مثبت و معنی‌دار و برون‌گرایی، سازگاری و دلپذیربودن با اضطراب کووید-۱۹ رابطه منفی و معنی داشت، اما وظیفه‌شناسی با اضطراب کووید-۱۹ رابطه معنی‌داری نداشت [۱۷]. Zamani و همکاران ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که هیجان‌پذیری و پریشانی روانشناختی با اضطراب ناشی از بیماری کرونا رابطه معنی‌دار مثبت و تاب‌آوری، صداقت- فروتنی، برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه شناسی با آن رابطه معنی‌دار منفی داشت [۱۸]. در پژوهشی دیگر Tabe Bordbar و همکاران گزارش کردند که روان‌نژندی و کنترل بیرونی با اضطراب کرونا رابطه معنی‌دار مثبت و برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن، وظیفه‌شناسی و کنترل درونی با اضطراب کرونا رابطه معنی‌دار منفی داشت و توانستند به‌طورمعنی‌داری اضطراب کرونا را پیش‌بینی کنند [۱۹].

امروزه اضطراب درباره ابتلاء به ویروس کرونا شایع است که به نظر می‌رسد دلیل آن بیشتر کمبود اطلاعات علمی باشد و اضطراب ناشی از آن حتی باعث می‌شود که افراد در معرض اخبار نادرست قرار گیرند و نتوانند اطلاعات درست و غلط را از هم تشخیص دهند که این عوامل نیز خود سبب

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]

افزایش اضطراب کرونا می‌شوند [۲۰]. بنابراین، پژوهش درباره اضطراب کرونا با هدف پیش‌بینی آن جهت طراحی برنامه‌هایی برای کاهش آن ضروری است. با توجه به بررسی‌ها از عوامل مرتبط با اضطراب کرونا می‌توان به ویژگی‌های شخصیتی اشاره کرد و همان‌طور که در بالا گفته شد هم نتایج پژوهش‌ها درباره آن متفاوت بوده است و هم پژوهشی در این زمینه بر روی افراد واکسینه‌شده انجام نشده است. از آنجایی که افراد واکسینه‌شده در برابر کووید-۱۹ با جمعیت عمومی که ممکن است واکسن زده یا نزده باشند، متفاوت است، لذا ضروری به‌نظر می‌رسد که در این گروه نیز پژوهش انجام و رابطه متغیرها ارزیابی شود. نتایج این مطالعه می‌تواند به افراد عادی و متخصصان و برنامه‌ریزان سلامت در طراحی برنامه‌هایی جهت کاهش اضطراب کرونا و تصمیم به واکسن‌زدن کمک شایانی نماید. در نتیجه، هدف این مطالعه تعیین نقش ویژگی‌های شخصیتی در پیش‌بینی اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده بود.

روش کار

این مطالعه مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش افراد واکسینه‌شده مراجعه‌کننده به مرکز واکسیناسیون مجتمع پیامبر اعظم (ص) دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب در پاییز سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۵۰۰ نفر بودند. در این پژوهش، از میان افراد دریافت‌کننده دوز دوم واکسن کرونا بر اساس نرم‌افزار G Power تعداد ۴۰۰ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری به هر یک از افراد جامعه یک کد اختصاص داده شد و از میان آنها تعداد ۴۰۰ نفر در صورت داشتن شرایط و ملاک‌های ورود به مطالعه با روش تصادفی ساده به کمک قرعه‌کشی انتخاب شدند. شرایط و معیارهای ورود به مطالعه شامل دریافت دوز دوم واکسن کرونا، تمایل جهت شرکت در پژوهش، عدم ابتلاء به ویروس کرونا در سه ماه گذشته، عدم وقوع رخدادهای تنش‌زا مانند طلاق و مرگ نزدیکان در سه ماه گذشته و عدم اعتیاد و مصرف داروهای روان‌پزشکی مثل ضداضطراب و ضدافسردگی و عدم استفاده از خدمات روانشناختی در سه ماه گذشته بود. همچنین، معیارهای خروج از مطالعه شامل انصراف از تکمیل‌کردن ابزارها و عدم پاسخگویی به بیش از ده درصد گویه‌ها بود. ابزارهای گردآوری داده‌های مطالعه حاضر شامل فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی، مقیاس اضطراب کرونا (علی‌پور و همکاران، ۱۳۹۸) و سیاهه ویژگی‌های شخصیتی (کاستا و مک‌کری، ۱۹۹۲) بودند که در زیر تشریح می‌شوند.

اولین ابزار، فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی بود که توسط پژوهشگران طراحی و سوال‌هایی درباره جنسیت، شغل، سطح تحصیلات و نوع واکسن دریافتی از نمونه‌ها پرسیده شد.

دومین ابزار، مقیاس اضطراب کرونا بود که توسط Alipour و همکاران طراحی شد. این مقیاس ۱۸ گویه داشت که برای پاسخگویی به هر گویه از مقیاس چهار گزینه‌ای لیکرت از هرگز (نمره ۰) تا همیشه (نمره ۳) استفاده شد. نمره مقیاس اضطراب کرونا با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه می‌شود، بنابراین حداقل نمره در آن ۰ و حداکثر نمره در آن ۵۴ و نمره بالاتر حاکی از اضطراب کرونا بیشتر است. روایی سازه ابزار با روش تحلیل عاملی بررسی و بار عاملی همه گویه‌ها بالاتر از ۰/۶۰ بود و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱۹ گزارش شد [۶]. در مطالعه حاضر پایایی مقیاس اضطراب کرونا با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ محاسبه شد.

سومین ابزار، سیاهه ویژگی‌های شخصیتی بود که توسط Costa & McCrae طراحی شد. این سیاهه ۶۰ گویه و پنج مولفه روان‌نژندی، برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه‌شناسی (هر مولفه ۱۲ گویه) داشت که برای پاسخگویی به هر گویه از مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت از کاملا مخالفم (نمره ۰) تا کاملا موافقم (نمره ۴) استفاده شد. نمره هر یک از مولفه‌های پنج‌گانه در سیاهه ویژگی‌های شخصیتی با مجموع نمره گویه‌های آن مولفه محاسبه می‌شود، بنابراین حداقل نمره در هر مولفه ۰ و حداکثر نمره در آن ۴۸ و نمره بالاتر حاکی از بیشتر داشتن آن ویژگی است. روایی سازه ابزار با روش تحلیل عاملی بررسی و نتایج حاکی از وجود پنج مولفه روان‌نژندی، برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه‌شناسی بود و پایایی آنها با روش آلفای کرونباخ به‌ترتیب ۰/۹۰، ۰/۷۸، ۰/۸۶، ۰/۷۶ و ۰/۹۰ گزارش شد [۱۲]. همچنین، Ghanei و همکاران پایایی مولفه‌های روان‌نژندی، برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه‌شناسی را با روش آلفای کرونباخ به‌ترتیب ۰/۶۷، ۰/۷۲، ۰/۶۲، ۰/۶۸ و ۰/۸۱ گزارش کردند [۲۱]. در مطالعه حاضر پایایی مولفه‌های روان‌نژندی، برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه‌شناسی در سیاهه ویژگی‌های شخصیتی

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]

بـا روش آلفـای کرونبـاخ به‌ترتیـب ۰/۸۳، ۰/۸۵، ۰/۸۰، ۰/۸۷ و ۰/۸۱ محاسـبه شـد.

مراحـل اجرایـی مطالعـه حاضـر بـه ایـن صـورت بـود کـه کـه بعـد از دریافـت کـد اخـلاق از دانشـگاه علـوم پزشـکی ایـران (IR.IUMS.REC.1401.279) و هماهنگـی بـا مرکـز واکسیناسـیون مجتمـع پیامبـر اعظـم (ص) دانشـگاه آزاد اسـلامی واحـد تهـران غـرب، اقـدام بـه شناسـایی نمونه‌هـا شـد و بـرای آنـان اهمیـت و ضـرورت پژوهـش بیـان و پژوهشـگر متعهـد شـد کـه ملاحظـات اخلاقـی را رعایـت نمایـد. لازم بـه ذکـر اسـت که بـرای واحدهـای پژوهـش توضیـح داده شـد کـه جهـت شـرکت در پژوهـش یـا عـدم شـرکت در پژوهـش آزاد هسـتند. سـپس از نمونه‌هـا خواسـته شـد بـه ابزارهـای پژوهـش به‌طـور کامـل پاسـخ دهنـد و پـس از اتمـام آن، از آنهـا تقدیـر و تشـکر شـد. در نهایـت، ابزارهـا از نظـر کامل‌بـودن مـورد بررسـی قـرار گرفتنـد و پـس از ورود بـه رایانـه بـا روش‌هـای ضرایـب همبسـتگی پیرسـون و رگرسـیون چندگانـه بـا مـدل همزمـان در نرم‌افـزار SPSS-26 در سـطح معنـی‌داری ۰/۰۵ تحلیـل شـدند.

یافته‌ها

ریزشـی در نمونه‌هـا اتفـاق نیفتـاد و نـرخ مشـارکت در پژوهـش ۱۰۰ درصـد بـود. بنابرایـن، تحلیل‌هـا بـرای ۴۰۰ نفـر انجـام شـد. همان‌طـور کـه در جـدول ۱ مشـاهده می‌شـود، بیشـتر نمونه‌هـای ایـن مطالعـه زن (۲۸۰ نفـر معـادل ۷۰ درصـد) و دارای تحصیـلات لیسـانس (۱۲۷ نفـر معـادل ۳۱/۷۵ درصـد)، شـغل آزاد (۱۶۹ نفـر معـادل ۴۲/۲۵ درصـد) و واکسـن دریافتـی سـینوفارم (۲۹۶ نفـر معـادل ۷۴ درصـد) بودنـد.

جدول ۱. تعداد و درصد اطلاعات جمعیت شناختی در افراد واکسینه شده

متغیر	سطوح	تعداد	درصد	متغیر	سطوح	تعداد	درصد
جنسیت	زن	۲۸۰	۷۰	شغل	آزاد	۱۶۹	۴۲/۲۵
	مرد	۱۲۰	۳۰		کارمند	۳۷	۹/۲۵
تحصیلات	پایین‌تر از دیپلم	۴۱	۱۰/۲۵		خانه‌دار	۷۹	۱۹/۷۵
	دیپلم	۷۹	۱۹/۷۵		دانشجو	۱۱۵	۲۸/۷۵
	فوق‌دیپلم	۱۱۶	۲۹		سینوفارم	۲۹۶	۷۴
	لیسانس	۱۲۷	۳۱/۷۵	نوع واکسن	آسترازینکا	۸۶	۲۱/۵۰
	بالاتر از لیسانس	۳۷	۹/۲۵		برکت	۱۸	۴/۵۰

پیـش از تحلیـل داده‌هـا بـا روش‌هـای ضرایـب همبسـتگی پیرسـون و رگرسـیون چندگانـه، پیش‌فرض‌هـای آن بررسـی شـد. بررسـی مفروضه‌هـای رگرسـیون چندگانـه نشـان داد کـه فـرض نرمال‌بـودن متغیرهـا بـه دلیـل معنـی‌دار نشـدن آمـاره آزمـون کولموگـروف- اسـمیرونوف بـرای متغیرهـای ویژگی‌هـای شـخصیتی و اضطـراب کرونـا رد نشـد (P>۰/۰۵). همچنیـن، فـرض هم‌خطـی چندگانـه بـا دامنـه ۱/۵۱ تـا ۴/۴۲ آمـاره عامـل تـورم واریانـس بـه دلیـل کوچک‌تـر از ۱۰ بـودن رد شـد. عـلاوه بـر آن، فـرض همبسـتگی پسـمانده‌ها بـا مقـدار ۲/۲۱ آمـاره دوربیـن- واتسـون بـه دلیل قـرار داشـتن در دامنـه ۱/۵ تـا ۲/۵ رد شـد. بنابرایـن، اسـتفاده از روش‌هـای تحلیـل مذکـور مجـاز بـود. جـدول ۲ نشـان می‌دهـد کـه، روان‌نژنـدی و برون‌گرایـی بـا اضطـراب کرونـا در افـراد واکسینه‌شـده رابطـه مثبـت و معنـی‌دار و سـازگاری، دلپذیربـودن، وظیفه‌شناسـی بـا اضطـراب کرونـا در آنـان رابطـه منفـی و معنـی‌دار داشـتند (P<۰/۰۱).

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی ویژگی‌های شخصیتی و اضطراب کرونا در افراد واکسینه شده

متغیر	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	٤	٥	٦
۱. روان‌نژندی	۲۷/۴۲	۱۰/۹۵	۱					
۲. برون‌گرایی	۲۴/۸۶	۱۱/۲۶	۰/۲۳۷**	۱				
۳. سازگاری	۲۵/۶۸	۱۰/۷۸	-۰/۴۱۵**	-۰/۴۰۳**	۱			
۴. دلپذیربودن	۲۶/۰۵	۱۱/۱۲	-۰/۳۲۱**	-۰/۳۰۴**	۰/۴۱۴*	۱		
۵. وظیفه‌شناسی	۲۵/۲۵	۱۱/۰۳	-۰/۳۱۱**	-۰/۴۷۵**	۰/۵۴۰**	۰/۳۶۱*	۱	
۶. اضطراب کرونا	۲۸/۱۲	۹/۶۲	۰/۴۱۷**	۰/۴۱۹**	-۰/۴۳۵**	-۰/۴۹۱**	-۰/۳۳۹**	۱

*P<۰/۰۵ **P<۰/۰۱

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]

جدول ۳ نشان می‌دهد که، ویژگی‌های شخصیتی به‌طورمعنی‌داری توانستند ۳۹/۴ درصد از تغییرات اضطراب کرونا در افراد واکسینه شده را پیش‌بینی کنند (P<۰/۰۰۱).

جدول ۳. نتایج رگرسیون چندگانه با مدل همزمان برای پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس ویژگی‌های شخصیتی در افراد

متغیر	R	R^2	مقدار F	df	P-Value	B	SE	Beta	مقدار t	P-Value
روان‌نژندی						۰/۱۱۳	۰/۰۴۰	۰/۱۲۹	۲/۸۰۶	۰/۰۰۵
برون‌گرایی				۵		۰/۱۰۴	۰/۰۴۲	۰/۱۲۲	۲/۴۷۵	۰/۰۱۴
سازگاری	۰/۶۲۸	۰/۳۹۴	۲۸۰/۳۷	۳۹۴	<۰/۰۰۱	−۰/۰۳۶	۰/۰۴۷	−۰/۰۴۰	−۰/۷۵۹	۰/۴۴۸
دلپذیربودن						−۰/۲۹۹	۰/۰۳۸	−۰/۳۴۶	−۷/۸۰۷	<۰/۰۰۱
وظیفه‌شناسی						۰/۰۱۷	۰/۰۴۲	۰/۰۲۰	۰/۴۱۱	۰/۶۸۲

بحث

یافته‌های این مطالعه نشان داد که روان‌نژندی و برون‌گرایی با اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده رابطه مثبت و معنی‌دار و سازگاری، دلپذیربودن، وظیفه‌شناسی با اضطراب کرونا در آنان رابطه منفی و معنی‌دار داشتند. نتایج پژوهش‌های گذشته درباره مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی شامل روان‌نژندی، برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن، وظیفه‌شناسی با اضطراب کرونا متفاوت بودند. نتایج پژوهش Eroglu و همکاران نشان داد که روان‌نژندی با ترس از کووید-۱۹ رابطه معنی‌دار مثبت و وظیفه‌شناسی با آن رابطه معنی‌دار منفی داشت، اما برون‌گرایی، سازگاری و دلپذیربودن با آن رابطه معنی‌داری نداشتند [۱۵]. Kumar و Tankha ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که روان‌نژندی با نگرانی جسمی اضطراب کرونا رابطه مثبت و معنی‌دار و برون‌گرایی، سازگاری و وظیفه‌شناسی با نگرانی جسمی اضطراب کرونا رابطه منفی و معنی‌دار داشت، اما دلپذیربودن با آن رابطه معنی‌داری نداشت [۹]. در پژوهشی دیگر Aschwanden و همکاران گزارش کردند که روان‌نژندی با نگرانی بیشتر درباره بیماری کروناویروس و برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی با نگرانی کمتر درباره بیماری کروناویروس مرتبط بود، اما بین سازگاری و دلپذیربودن با آن رابطه معنی‌داری یافت نشد [۱۶]. همچنین، نتایج پژوهش SeyyedNoori و همکاران نشان داد که روان‌نژندی با اضطراب کووید-۱۹ رابطه مثبت و معنی‌دار و برون‌گرایی، سازگاری و دلپذیربودن با اضطراب کووید-۱۹ رابطه منفی و معنی داشت، اما وظیفه‌شناسی با اضطراب کووید-۱۹ رابطه معنی‌داری نداشت [۱۷]. Zamani و همکاران ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که ویژگی شخصیتی هیجان‌پذیری با اضطراب ناشی از بیماری کرونا رابطه معنی‌دار مثبت و ویژگی‌های شخصیتی صداقت-فروتنی، برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه‌شناسی با آن رابطه معنی‌دار منفی داشت [۱۸]. در پژوهشی دیگر Tabe Bordbar و همکاران گزارش کردند که روان‌نژندی با اضطراب کرونا رابطه معنی‌دار مثبت و برون‌گرایی، سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه‌شناسی با اضطراب کرونا رابطه معنی‌دار منفی داشت [۱۹].

در تبیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده می‌توان استنباط کرد که افراد روان‌نژند نسبت به سایر افراد وقایع زندگی منفی را بیشتر تجربه می‌کنند و حتی وقایع را منفی‌تر ارزیابی می‌نمایند. زیرا آنان خود را در شرایطی قرار می‌دهند که خودپنداره منفی خود را تایید و تقویت نمایند و هر چقدر بیشتر این شرایط را تجربه کنند وضعیت سلامتی خود را پایین‌تر و نامطلوب‌تر ارزیابی می‌نمایند که بر این اساس می‌توان انتظار داشت که با افزایش ویژگی روان‌نژندی میزان اضطراب کرونا افزایش یابد. همچنین، افراد برون‌گرا معمولا دوستان بیشتری دارند، اکثر اوقات خود را در جمع دوستان سپری می‌کنند، با دیگران در تعامل و مراوده هستند و انگیزه بیشتری برای برقراری ارتباط صمیمانه با دوستان دارند که همه این موارد در شرایط طبیعی می‌توانند سبب کاهش اضطراب شوند، اما در شرایط غیرطبیعی مثل بیماری کرونا که درباره آن اطلاعات درست و نادرست با هم قابل دسترس هستند، آمار ابتلاء و مرگ‌ومیر آن بالا و برای آن هیچ دارو یا درمانی وجود ندارد، تعامل و ارتباط بیشتر با دوستان و بحث بیشتر درباره بیماری کرونا می‌تواند سبب افزایش اضطراب کرونا در افراد برون‌گرا شود. علاوه بر آن، افراد سازگار وقایع و رویدادهای خوشایند بیشتر و وقایع و رویدادهای ناخوشایند کمتری را تجربه می‌کنند و حتی ارزیابی آنها از وقایع و رویدادهای ناخوشایند و منفی

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]

در مقایسه با افراد غیرسازگار یا کمتر سازگار مثبت‌تر می‌باشد که تجربه بیشتر رویدادها و وقایع خوشایند و تجربه کمتر رویدادها و وقایع ناخوشایند سبب افزایش شادکامی، امیدواری و رضایت از زندگی در آنان می‌شود که بر این اساس می‌توان انتظار داشت که با افزایش سازگاری میزان اضطراب کرونا کاهش یابد. همچنین، افراد دلپذیر بیشتر از سوی دیگران تایید می‌شوند، به موقعیت‌های اجتماعی سطح بالاتری دست می‌یابند، از زندگی شخصی و شغلی خود رضایت بیشتری دارند و خود را از نظر سلامت و کیفیت زندگی در وضعیت مطلوب‌تری ارزیابی می‌کنند که همه این موارد سبب می‌شوند که افزایش دلپذیربودن باعث کاهش ادراک اضطراب کرونا شود. علاوه بر آن، افراد وظیفه‌شناس برای انجام کارها، فعالیت‌ها و وظایف محوله از خود تلاش و پشتکار بالایی نشان می‌دهند و غالبا آنها را به نحو مطلوبی به پایان می‌رسانند که این امر سبب افزایش احتمال دریافت پاداش و تقدیر از سوی دیگران و حتی خود (خودتقویتی) می‌شود و احساس احترام و عزت‌نفس آنها را بالا می‌برد. در نتیجه، می‌توان انتظار داشت که افراد وظیفه‌شناس در دوران شیوع بیماری کرونا، پروتکل‌های بهداشتی مرتبط با آن را به خوبی رعایت نمایند و افزایش وظیفه‌شناسی سبب کاهش اضطراب کرونا گردد. یافته‌های دیگر این مطالعه نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی به‌طورمعنی‌داری توانستند تغییرات اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده را پیش‌بینی کنند. درباره پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس ویژگی‌های شخصیتی پژوهش‌های اندکی انجام‌شده و این نتیجه با نتایج پژوهش‌های SeyyedNoori و همکاران مبنی بر توانمندی ویژگی‌های شخصیتی در پیش‌بینی اضطراب بیماری کووید-۱۹ [۱۷] و Tabe Bordbar و همکاران نقش معنی‌دار ویژگی‌های شخصیتی و منبع کنترل سلامت در پیش‌بینی اضطراب کرونا [۱۹] همسو بود.

در تبیین توانمندی ویژگی‌های شخصیتی در پیش‌بینی اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده می‌توان استنباط کرد که شخصیت مجموعه ویژگی‌های نسبتا ثابت و پایدار است که در طول زمان کمتر تغییر می‌کند و از میان ویژگی‌های شخصیتی، روان‌نژندی یک ویژگی منفی و برون‌گرایی با اینکه ویژگی مثبت است، اما به دلیل اینکه به دنبال پیش‌بینی اضطراب کرونا است که درباره بیماری کرونا هیچ دارو و درمان خاص و قطعی وجود ندارد، لذا می‌توان استنباط کرد که برون‌گرایی برای اضطراب کرونا یک ویژگی منفی محسوب شود و این ویژگی یعنی برون‌گرایی همانند روان نژندی سبب افزایش اضطراب کرونا می‌شوند. در مقابل، سه ویژگی شخصیتی سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه‌شناسی جزء ویژگی‌های مثبت روانشناختی هستند که می‌توانند سبب کاهش اضطراب کرونا شوند. از آنجایی که ویژگی‌های منفی مانند روان‌نژندی و برون‌گرایی (برون‌گرایی به‌عنوان یک ویژگی منفی برای اضطراب کرونا در زمان عدم وجود درمان و داروی خاص و موثر برای بیماری کرونا) می‌توانند توانایی پیش‌بینی مستقیم سایر ویژگی‌های منفی و ویژگی‌های مثبت مانند سازگاری، دلپذیربودن و وظیفه‌شناسی می‌توانند توانایی پیش‌بینی معکوس ویژگی‌های منفی را داشته باشند و از آنجایی که اضطراب کرونا یک ویژگی منفی است، لذا می‌توان انتظار داشت که ویژگی‌های شخصیتی بتوانند اضطراب کرونا را تبیین و پیش‌بینی نمایند.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر می‌توان به مقطعی و همبستگی بودن آن، عدم بررسی نتایج به‌تفکیک جنسیت، استفاده از ابزارهای خودگزارش‌دهی برای گردآوری داده‌ها و محدودشدن جامعه پژوهش به افراد واکسینه‌شده (دوز دوم) مراجعه‌کننده به مرکز واکسیناسیون مجتمع پیامبر اعظم (ص) دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب اشاره کرد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس ویژگی‌های شخصیتی در مردان و زنان به‌تفکیک بررسی و نتایج آنها مقایسه شود. چون که به نظر می‌رسد اضطراب کرونا در زنان بیشتر از مردان باشد و شاید همین امر سبب تفاوت احتمالی در نتایج پژوهش‌های مردان و زنان شود. همچنین، انجام پژوهش بر روی افراد واکسینه‌نشده و مقایسه نتایج آنها با افراد واکسینه‌شده یا مقایسه افراد دریافت‌کننده دوز دوم با دوز سوم می‌تواند به متخصصان و برنامه‌ریزان کمک نماید. علاوه بر آن، پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس سایر متغیرهای روانشناختی مانند تنظیم شناختی هیجان، سرسختی سلامت، اضطراب سلامت و سبک‌زندگی مرتبط با سلامت پیشنهاد می‌شود.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر حاکی از نقش موثر ویژگی‌های شخصیتی در پیش‌بینی اضطراب کرونا در افراد واکسینه‌شده بود. این نتایج برای مدیران، متخصصان و برنامه‌ریزان در سطح کلان جهت مدیریت بحران تلویحات کاربردی بسیاری دارد و آنان بر اساس نتایج این پژوهش و نتایج مطالعات

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]

مشـابه می‌تواننـد برنامه‌هایـی کاربـردی در جهـت کاهـش اضطـراب کرونـا طراحـی و اجـرا نماینـد. در نتیجـه، برنامه‌ریـزی بـرای کاهـش اضطـراب کرونـا در افـراد مختلـف حتـی افـراد واکسینه‌شـده از طریـق ویژگی‌هـای شـخصیتی به‌ویـژه کاهـش روان‌نژنـدی و افزایـش سـازگاری، دلپذیربـودن و وظیفه‌شناسـی ضـروری اسـت. بنابرایـن، نتایـج ایـن پژوهـش می‌توانـد در ارائـه چشـم‌اندازی مناسـب بـه مسـئولان و مدیـران مدیریـت بحـران کشـور و سیاسـت‌گذاری‌های آموزشـی جهـت پیشـگیری یـا کاهـش اضطـراب کرونـا کمـک نمایـد.

سپاسگزاری

بدین‌وسـیله از همـه کسـانی کـه در انجـام هـر چـه بهتـر ایـن پژوهـش همـکاری یـا مشـارکت داشـتند، صمیمانـه تشـکر و قدردانـی می‌شـود.

ملاحظات اخلاقی

مقالـه حاضـر برگرفتـه از طـرح پژوهشـی اسـت کـه بـا حمایـت مالـی دانشـگاه علـوم پزشـکی ایـران و دانشـگاه آزاد اسـلامی واحـد تهـران غـرب انجـام و کـد اخـلاق را از دانشـگاه علـوم پزشـکی ایـران (IR.IUMS.REC.۱۴۰۱.۲۷۹) اخـذ نمـوده اسـت.

تعارض منافع

در ایـن مقالـه هیچ‌گونـه تعـارض منافعـی بیـن نویسـندگان وجـود نداشـت.

References

1. Talebi M. The role of psychological resilience and spiritual health in predicting Covid-19 anxiety in nurses. Iranian Journal of Rehabilitation Research in Nursing. 2022;8(2):12-20. [Persian]
2. Weizman O, Duceau B, Trimaille A, Pommier T, Cellier J, Geneste L, et al. Machine learning-based scoring system to predict in-hospital outcomes in patients hospitalized with COVID-19. Arch Cardiovasc Dis. 2022;115(12):617-26. https://doi.org/10.1016/j.acvd.2022.08.003
3. Marzano AV, Genovese G, Moltrasio C, Gaspari V, Vezzoli P, Maione V, et al. The clinical spectrum of COVID-19-associated cutaneous manifestations: An Italian multicenter study of 200 adult patients. J Am Acad Dermatol. 2021;84(5):1356-63. https://doi.org/10.1016/j.jaad.2021.01.023
4. Stambouli N, Driss A, Gargouri F, Bahrini Kh, Arfaoui B, Abid R, et al. COVID-19 prophylaxis with doxycycline and zinc in health care workers: a prospective, randomized, double-blind clinical trial. Int J Infect Dis. 2022;122:553-8. https://doi.org/10.1016/j.ijid.2022.06.016
5. Kushnir VM, Berzin TM, Elmunzer BJ, Mendelsohn RB, Patel V, Pawa S, et al. Plans to reactivate gastroenterology practices following the COVID-19 pandemic: A survey of North American centers. Clin Gastroenterol Hepatol. 2020;18(10):2287-94. https://doi.org/10.1016/j.cgh.2020.05.030
6. Alipour A, Ghadami A, Alipour Z, Abdollahzadeh H. Preliminary validation of the Corona disease anxiety scale (CDAS) in the Iranian sample. Journal of Health Psychology. 2020;8(4):163-75. [Persian]
7. Friedman-Klabanoff DAJ, Tjaden AH, Santacatterina M, Munawar I, Sanders JW, Herrington DM, et al. Vaccine-induced seroconversion in participants in the North Carolina COVID-19 community Research Partnership. Vaccine. 2022;40(42):6133-40. https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2022.09.021
8. Mazza MG, De Lorenzo R, Conte C, Poletti S, Vai B, Bollettini I, et al. Anxiety and depression in COVID-19 survivors: Role of inflammatory and clinical predictors. Brain Behav Immun. 2020;89:594-600. https://doi.org/10.1016/j.bbi.2020.07.037
9. Kumar VV, Tankha G. The relationship between personality traits and COVID-19 anxiety: A mediating model. Behav Sci. 2022;12(24):1-14. https://doi.org/10.3390/bs12020024
10. Piotrowska M. The importance of personality characteristics and behavioral constraints for retirement saving. Economic Analysis and Policy. 2019;64:194-220. https://doi.org/10.1016/j.eap.2019.09.001
11. Djordjevic M, Brink V, Wardenaar KJ, Scholte-Stalenhoef AN, Visser E. Personality traits and coping strategies in recent-onset psychosis: Associations with symptom severity and psychosocial functioning. Schizophr Res. 2022;250:143-51. https://doi.org/10.1016/j.schres.2022.10.010
12. Costa PT, McCrae RR. Normal personality assessment in clinical practice: The NEO personality inventory. Psychological Assessment.

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]

1992;4(1):5-13. https://doi.org/10.1037/1040-3590.4.1.5

13. Barbagallo F, Cucinella L, Tiranini L, Martini E, Bosoni D, Molinaro P, et al. (2022). Relationship between personality traits and sexual function in symptomatic postmenopausal women. Maturitas. 2022;166:50-7. https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2022.08.010
14. Puyane M, Subira S, Torres A, Roca A, Garcia-Esteve L, Gelabert E. (2022). Personality traits as a risk factor for postpartum depression: A systematic review and meta-analysis. J Affect Disord. 2022;298(1):577-89. https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.11.010
15. Eroglu A, Suzan OK, Hur G, Cinar N. The relationship between fear of COVID-19 and psychological resilience according to personality traits of university students: A PATH analysis. Arch Psychiatr Nurs. 2023;42:1-8. https://doi.org/10.1016/j.apnu.2022.11.001
16. Aschwanden D, Strickouser JE, Sesker AA, Lee JH, Luchetti M, Stephan Y, et al. Psychological and behavioural responses to Coronavirus disease 2019: The role of personality. Eur J Pers. 2021;35(1):51-66. https://doi.org/10.1002/per.2281
17. SeyyedNoori S Z, Kamalipour D, Vakilian M, Doost, H, Piri R. Relationship between personality traits and anxiety of COVID-19 in mothers of children with emotional-behavioral disorders. Journal of Exceptional Education. 2021;21(162):49-58. [Persian]
18. Mohammad Zamani Z, Hematyar I, Sharifzadeh M, Haj Aboutalebi N. Investigating the relationship between resilience, hexaco personality traits and psychological distress with anxiety caused by corona disease in residents of Tehran. The Journal of New Advances in Behavioral Sciences. 2021;6(54):307-24. [Persian].
19. Tabe Bordbar F, Eisakhani Sh, Esmaeili M. The role of personality characteristics and locus of health control in prediction of Corona virus anxiety in women. Journal of Clinical Psychology. 2021;13(3):59-68.
20. MahmodiTabar M, Safarzadeh S. Comparison of the effectiveness of integrated meta-diagnostic treatment and positive thinking skills training on adherence to treatment and coronary anxiety in patients with type 2 diabetes. Iranian Journal of Psychiatric Nursing. 2021;9(5):87-98. [Persian]
21. Ghanei R, Valiei S, Rezaei M, Rezaei K. The relationship between personality characteristics and Nursing occupational stress. Iranian Journal of Psychiatric Nursing. 2013;1(3):27-34. [Persian].

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.4]